

ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ της 10-9-1937

"Περί ασφαλείας των εν τοις ξυλουργικοίς εργοστασίοις ασχολουμένων εργατών και τεχνιτών"

(Φ.Ε.Κ. 405/Α/14-10-1937)

Άρθρον 1

Οι εργοστασιάρχαι και εν γένει οι εργολήπται των πάσης φύσεως ξυλουργικών εργασιών, δι' ων χρησιμοποιούνται μηχανήματα ή μηχανικά εργαλεία εις την επεξεργασίαν των διαφόρων τεμαχίων ξύλου, υποχρεούνται εις την ακριβή τήρησιν των διατάξεων του παρόντος, αποσκοπούντος εις την πρόληψιν ατυχημάτων των παρ' αυτοίς εργαζομένων εργατών και τεχνιτών.

Γενικαί διατάξεις

Άρθρον 2

Μεταξύ των μηχανών δέον να υπάρχη επαρκής χώρος επιτρέπων την ελευθέραν κυκλοφορίαν των μεταφερόντων υλικά ή απασχολουμένων δια την επισκευήν και καθαρισμόν των μηχανών εργατών. Οι μεταξύ των μηχανών διάδρομοι δέον να έχωσι πλάτος τουλάχιστον ενός μέτρου. Εις εξαιρετικές περιπτώσεις δύνανται οι Επιθεωρηταί Εργασίας να επιτρέψωσι διάφορον τοποθέτησιν των μηχανών αναλόγως των τεχνικών συνθηκών.

Άρθρον 3

Άπασαι αι μηχαναί κατεργασίας ξύλου δέον κατά την εγκατάστασιν αυτών να καταταχθώσι καθ' ομάδας, συμφώνως προς την διαδοχήν του επεξεργαζομένου υλικού. Ο προσανατολισμός των μηχανών κατά την έδρασιν αυτών δέον να είναι τοιούτος ώστε τα τεμάχια ξύλου να μη μετατίθενται κατ' αντιθέτους ή σταυροειδείς κατευθύνσεις.

Άρθρον 4

(όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 11 του Νόμου 1414/84 (ΦΕΚ 10/Α/2-2-84) "Εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις και άλλες διατάξεις")

Απαγορεύεται η απασχόληση προσώπων ηλικίας κάτω των 18 ετών σε μηχανήματα κατεργασίας ξύλου.

Άρθρον 5

Πάντα τα επί των μηχανημάτων τούτων υπάρχοντα εργαλεία δέον να φέρωσι προστατευτικές διατάξεις, ιδίως δε προς το μέρος της προσαγωγής επί των κυλινδριστικών μηχανών να υπάρχωσι προφυλακτήρες όπως αποφεύγηται η σύλληψις των δακτύλων του εργάτου.

Άρθρον 6

Πάντα τα εξέχοντα και κινούμενα τμήματα των μηχανών επεξεργασίας ξύλου, ως και τα περικόχλια συσφίξεως των κυλίνδρων κλπ., δέον να είναι κεκαλυμμένα δι' επικαλυμμάτων λείων.

Άρθρον 7

Οι οδοντωτοί τροχοί δέον να είναι προφυλαγμένοι δια καλύμματος εκ σιδηρού ελάσματος. Τα καλύμματα ταύτα δέον να μη απομακρύνωνται ει μη μόνον εφ' όσον πρόκειται περί επισκευής της μηχανής, απαγορεύεται δε να χρησιμοποιούνται προς άλλον τινά σκοπόν.

Άρθρον 8

Οι προφυλακτήρες των μηχανών εκείνων, εφ' ων η προσαγωγή του προς κατεργασίαν υλικού γίνεται απ' ευθείας δια της χειρός, δέον να μη αφαιρώνται. Κατά την προσαγωγήν ξύλων μεγάλου μήκους δέον να χρησιμοποιούνται καβαλέτα, δια δε του μικρού μήκους διάφορα μέσα ή συσκευαί προσαγωγής καθώς και συστήματα προλαμβάνοντα την εκτόξευσιν του επεξεργαζομένου υλικού.

Άρθρον 9

Εις μηχανάς αποτελουμένας εκ πλειόνων του ενός εργαλείου δια την εκτέλεσιν διαφόρων ειδών εργασιών δέον να αφαιρώνται ή να καλύπτονται και να ευρίσκωνται εν στάσει πάντα τα τμήματα άτινα δεν χρησιμοποιούνται.

Άρθρον 10

Εκάστη μηχανή κατεργασίας ξύλου δέον να φέρη εύχρηστον διάταξιν αμέσου κρατήσεως. Εις πάσαν μηχανήν κατεργασίας ξύλου δέον ο εργάτης προ της απομακρύνσεώς του να σταματά ταύτην, οιονδήποτε και αν είναι το σύστημα μεταδόσεως της κινήσεως αυτής.

Άρθρον 11

Ο ανώτατος αριθμός στροφών ως και το σήμα του εργοστασίου δέον να αναγράφονται επί του βάρου της μηχανής. Απαγορεύεται η υπέρβασις του ανωτάτου ορίου στροφών. Εφ' όσον εις τας μηχανάς ταύτας γίνεται αλλαγή μηχανημάτων διαφόρου διαμέτρου, δέον να υπάρξη διάταξις μεταβολής των στροφών.

Άρθρον 12

Η αφαίρεσις των πριονιδίων, ροκανιδίων και λοιπών υπολειμμάτων της κατεργασίας του ξύλου εκ των μηχανημάτων, ως και πας καθαρισμός δέον να εκτελήται μόνον όταν αυτά ευρίσκονται εν στάσει.

Άρθρον 13

Απαγορεύεται η συσσώρευσις τεμαχίων και αποκομμάτων ξύλου πλησίον των μηχανών. Εάν το είδος της κατασκευής απαιτή την εντός του εργοστασίου συσσώρευσιν των τεμαχίων ξύλου, δέον προς τον σκοπόν τούτον να διατεθή χώρος, εις τρόπον ώστε τα συσσωρευμένα ξύλα να μη εμποδίζουν τον χειρισμόν των μηχανών.

Άρθρον 14

Η σύσφιγξις των κοχλιών επί των μηχανών δέον να εκτελήται μόνον δια των αντιστοίχων κλειδίων. Απαγορεύεται η επιμήκυνσις και εν γένει πας μετασχηματισμός των εν λόγω κλειδίων.

Άρθρον 15

Ο βρασμός της κόλλας δέον να λαμβάνη χώραν εις ειδικόν και απομεμονωμένον εκ των λοιπών εργαστηρίων διαμέρισμα. Ο βρασμός ούτος δέον να γίνεται κατά το δυνατόν δι' ατμού. Εφ' όσον ο βρασμός της κόλλας γίνεται δια φλογός, ο επιβλέπων τούτον εργάτης δεν πρέπει να απομακρύνηται καθ' όλην την διάρκειαν του βρασμού.

Άρθρον 16

Απαγορεύεται γενικώς το καπνίζειν εντός των εργαστηρίων και αποθηκών εξαιρουμένων των διαμερισμάτων όπου δεν υπάρχει κίνδυνος πυρκαϊάς και τα οποία υποδεικνύονται υπό της διευθύνσεως του εργοστασίου.

Άρθρον 17

Ο φωτισμός δέον να γίνηται δι' ηλεκτρικών λαμπτήρων, η δε εγκατάστασις ν' ανταποκρίνηται εις τας διατάξεις των περί ηλεκτρικών εγκαταστάσεων κανονισμών. Εις περίπτωσιν καθ' ην γίνεται χρήσις υγρών φωτιστικών υλών, η πλήρωσις των λυχνιών δέον να γίνηται εκτός των εργαστηρίων και εντός ειδικών διαμερισμάτων.

Άρθρον 18

Ο εις την τροχίαν των διαφόρων εργαλείων των ξυλουργικών μηχανημάτων ασχολούμενος τεχνίτης δέον να φέρη προφυλακτικώς διόπτρας, παραχωρουμένας υπό του εργοδότη.

Άρθρον 19

Οι απλοί δίσκοι τροχισμού ή σμυριδοτροχοί, των οποίων η περιφερειακή ταχύτης υπερβαίνει τα 4 μέτρα ανά δευτερόλεπτον, δεν επιτρέπεται να προσαρμόζονται επί των αξόνων δια σφηνών.

Προς στερέωσιν του τροχού θα χρησιμοποιώνται δίσκοι εξ αμφοτέρων των πλευρών εφ' ών προσηλούται ο τροχός δια κοχλιών. Μεταξύ των δίσκων προσηλώσεως και του λίθου δέον να παρεμβάλλονται ελαστικοί δίσκοι (ελαστικόν κόμμι, κλπ).

Το προ των δίσκων κράσπεδον, εφ' ου στηρίζεται το προς κατεργασίαν τεμάχιον, δέον να τοποθετήται πλησιέστερα προς την περιφέρειαν του δίσκου.

Η προστριβομένη επιφάνεια του δίσκου δέον να είναι κανονική και η κυκλική κίνησις αυτού να είναι τελεία.

Δίσκοι τροχισμού και σμυριδοτροχοί δέον να είναι κεκαλυμμένοι δι' ανθεκτικής σταθεράς ή ρυθμιζομένης καλύπτρας (ουχι εκ χυροσιδήρου) προς προστασίαν του εργάτου από εκτοξεύσεως θραυομένων μικρών τεμαχίων του σμυριδοτροχού.

Δια τους δίσκους τροχισμού επιτρέπεται ως περιφερειακή ταχύτης 12 εκ. μ. κατά δευτερόλεπτον, δια δε τους σμυριδοτροχούς 25 εκ.μ.

Εάν δι' ειδικάς εργασίας απαιτείται μεγαλύτερα ταχύτης τότε, οι λίθοι και οι σμυριδοτροχοί προ της χρησιμοποιήσεως των δέον να τεθούν εις δοκιμαστικήν ταχύτητα 20% ανωτέραν της χρησιμοποιηθησομένης (άρθρον 91 του Δ/τος της 14 Μαρτίου 1934).

Ειδικά διατάξεις

Πριονόδισκοι

Άρθρον 20

1. Οι πριονόδισκοι των οποίων το έλασμα έχει στρεβλωθή ή παρουσιάζει ρωγμάς δέον να μη χρησιμοποιούνται και να απομακρύνονται εκ του τόπου εργασίας.
2. Το μη χρησιμοποιούμενον, ως και το υπό την τράπεζαν τμήμα των πριονοδίσκων, δέον να ώσι κεκαλυμμένα.
3. Η κράτησις των πριονοδίσκων δεν επιτρέπεται να γίνηται δια πίεσεως επί της πλευρικής επιφανείας αυτών.

Άρθρον 21

1. Οι δρομείς είτε αι ολισθαίνουσαι τράπεζαι δέον να εξασφαλίζονται κατά της διαφυγής αυτών εκ των ολισθητήρων.
2. Κατά τον διαχωρισμόν των κυλινδρικών ξύλων δέον αι μηχαναί των εργασιών τούτων να έχωσι διάταξιν προσαγωγής, ήτοι δρομέα ή τράπεζαν ολισθαίνουσαν μετά διατάξεως πεδήσεως.
3. Κατά τον διαχωρισμόν των τεμνομένων κυλινδρικών τεμαχίων, ράβδων και των παρομοίων δέον να αποφεύγηται δι' ειδικής διατάξεως ή μετακίνησις ή περιστροφή του κατεργαζομένου υλικού.
4. Το σύστημα τούτο της προσαγωγής δέον πάντοτε να χρησιμοποιήται.
5. Εις τους πριονοδίσκους όπου η προσαγωγή του υλικού γίνεται αυτομάτως δέον, δι' ειδικής διατάξεως, να προλαμβάνηται η εκτόξευσις του υλικού.

Άρθρον 22

1. Οι πριονόδισκοι δι' ων επιτυγχάνεται τομή ξύλων μεγάλου μήκους δέον, εκτός του προφυλακτικού καλύμματος (κάλυψις του ανωτέρω μέρους του πριονοδίσκου), να φέρωσι διαχωριστικήν σφήνα όπισθεν του δίσκου.
2. Το προφυλακτικόν κάλυμμα και η διαχωριστική σφήν δέον να πληρούν τους επομένους όρους:
 - α) Το προφυλακτικόν κάλυμμα του δίσκου οφείλει να καλύπτη τους άνω οδόντας του δίσκου τόσον, όσον επιτρέπει το πάχος του επεξεργαζομένου ξύλου, να είναι δε αρκετά ανθεκτικόν και στερεώς προσηρμοσμένον και να επιτρέπη την ορατότητα των σημείων τομής.
 - β) Η διαχωριστική σφήν δέον να τοποθετήται επί του επιπέδου της τραπέζης καθέτως προς τον δίσκον και παραλλήλως προς την τράπεζαν, να προσηλούται δε εντελώς ανεξαρτήτως της προφυλακτικής καλύπτρας του δίσκου.

Αιωρούμενοι πρίονες

Άρθρον 23

Οι αιωρούμενοι πρίονες δέον να είναι εφωδιασμένοι δια των επομένων προφυλακτικών διατάξεων:

- α) Ολόκληρον το άνω μέρος του δίσκου μέχρι του ύψους της τομής δέον να είναι κεκαλυμμένον.
- β) Η διαδρομή του πρίονος δέον να τερματίζεται προς τα εμπρός δι' ειδικής διατάξεως, ήτις μετά την τομήν δέον να επαναφέρη αυτομάτως τούτον εις την θέσιν εκκινήσεως και εκεί να κρατήται σταθερώς.
- γ) Τα αντίβαρα δέον να ασφαρίζονται από την πτώσιν, εξασφαλιζομένης και πάσης τυχόν διαφυγής.
- δ) Ο ιμάς μεταδόσεως κινήσεως όπισθεν της χειροβαρίδος δέον να καλύπτηται εις ύψος τουλάχιστον ενός μέτρου.

Άρθρον 24

Οι αιωρούμενοι πρίονες, οι οποίοι δεν έχουσι καθηλωθή επί του τοίχου, δέον να σταθεροποιώνται προς το όπισθεν μέρος αυτών δια προφυλακτικού και ανθεκτικού εις τας δονήσεις μεσοτοίχου, να αποκλείηται δε τοιουτοτρόπως και η κυκλοφορία όπισθεν αυτών.

Άρθρον 25

Εις τους απλούς αιωρουμένους πρίονας δέον, εφ' όσον ο δίσκος ευρίσκεται εις θέσιν στάσεως, να είναι εξ ολοκλήρου κεκαλυμμένος. Το τέρμα της διαδρομής του πρίονος δέον να περιορίζεται εις τρόπον ώστε το έλασμα να μη εξέρχηται πέραν του πλαισίου της τραπέζης. Η επάνοδος του πρίονος εις την θέσιν στάσεως δέον να γίνηται αυτομάτως μετά το πέρας της τομής.

Άρθρον 26

1. Αι πριονοκορδέλλαι δέον να εφάπτωνται του ξύλου εκ των άνω προς τα κάτω, να υπάρχη δε διάταξις άμέσου πεδήσεως.

2. Το κατερχόμενο τμήμα της ταινίας δέον να περιβάλλεται εις το σημείον επαφής δια κινητού περιβλήματος, το οποίον να δύναται να στερεωθή εις ύψος επιτρεπόμενον εκ του πάχους του επεξεργαζομένου ξύλου.

3. Το ανερχόμενο τμήμα της ταινίας δέον να είναι προφυλαγμένον δια περιβλήματος σταθερού.

Άρθρον 27

1. Η άνω τροχαλία της πριονοκορδέλλας δέον να είναι προς το άνω μέρος κεκαλυμμένη δια σταθερού σιδήρου τοξοειδούς ελάσματος ή δια παντός άλλου ενδεδειγμένου προστατευτικού μέσου δια την περίπτωσιν θραύσεως της ταινίας. Εκ των πλευρών δέον να περιβάλλεται δια προστατευτικών δικτύων συνεχών ή προσαρμοστών.

2. Η κάτω τροχαλία δέον να είναι κεκαλυμμένη εκ του εξωτερικού μέρους δια προστατευτικού επικαλύμματος συνεχούς ή προσαρμοστού.

3. Το παράλληλον των αξόνων των δύο τροχαλιών δέον να εξετάζεται περιοδικώς.

Άρθρον 28

Πάσαι αι πριονοκορδέλλαι δέον να είναι εφωδιασμέναί άνωθεν και κάτωθεν του σημείου επαφής της πριονοκορδέλλας μετά του τεμνομένου τεμαχίου δι' αμφιπλεύρων οδηγών του ελάσματος προς αποφυγήν παλμικών κινήσεων.

Πρίονες - Καταρράκται

Άρθρον 29

1. Πάντα τα ελάσματα κατακορύφου εναλλασσομένου πρίονος μετά πλαισίου (καταρράκτου) δέον να είναι επιμελώς εφηρμοσμένα, επαρκώς συνεσφιγμένα και ομοιομόρφως τεταγμένα.

2. Καθ' εκάστην αλλαγην ελάσματος δέον να γίνηται επαλήθευσις των ανωτέρω.

Άρθρον 30

Όταν το πλαίσιον ευρίσκεται υψηλά και κάτωθεν αυτού εκτελούνται εργασίαι προπαρασκευής, τοποθετήσεως κλπ., δέον δι' ειδικής διατάξεως να προλαμβάνηται η πτώσις του πλαισίου.

Άρθρον 31

Το σύστημα μεταδόσεως κινήσεως, εφ' όσον ευρίσκεται κάτωθεν του καταρράκτου, δέον να προφυλάσσηται κατά τρόπον αποκλείοντα τον τραυματισμόν του λιπαντού υπό των πριόνων.

Άρθρον 32

1. Ο διοστήρ εναλλασσομένου πρίονος μετά πλαισίου (καταρράκτης) δέον να προφυλάσσηται δια σταθερού δικτυωτού πλέγματος προς πρόληψιν εκτινάξεως εν περιπτώσει θραύσεως ή διαφυγής του στροφάλου, ακόμη δε και εν περιπτώσει θραύσεως του εντός του τριβέως στρεφομένου τμήματος του τελευταίου τούτου.

2. Το άνοιγμα του σανιδώματος, δια του οποίου διέρχεται ο διοστήρ πρίονος του είδους τούτου, εφ' όσον ρυθμίζεται εκ των κάτω, δέον να φέρη κιγκλίδωμα.

3. Ο σφόνδυλος και οι στρόφαλοι εις τα προσιτά αυτών σημεία δέον να καλύπτονται δι' ενδεδειγμένου προφυλακτήρος.

4. Προ της λύσεως της πέδης και προ της εκκινήσεως του καταρράκτου, ο επί του ανωτέρω μεσοδώματος εργαζόμενος δέον να εξακριβώση εάν εις το κατώτερον διαμέρισμα δεν υπάρχει έτερος εργάτης όστις να διατρέχη κίνδυνον. Απαγορεύεται εις τους εργάτας να κάθηνται επί των κοπτομένων κορμών.

Άρθρον 33

Εις περίπτωσιν καθ' ήν οι ολισθήρες ενός εναλλασσομένου πρίονος κείνται εις υψηλήν θέσιν, η κίνησις προς τα κάτω του μοχλού αντιβάρου δια την καταβίβασιν των ολισθητήρων δέον να έχη περιωρισμένην διαδρομήν.

Ροκάναι (Ξεχονδριστήρες)

Άρθρον 34

Εις τας ροκάνας (ξεχονδριστήρας) επιτρέπονται μόνον κυλινδρικοί άξονες φέροντες τας μαχαίρας. Απαγορεύεται η χρήσις προσθέτων ημικυκλικών ελασμάτων δια την διαμόρφωσιν των αξόνων εις κυλινδρικούς. Τα επί του άξονος κοπτικά ελάσματα δέον να είναι σταθερώς εγκοχλιωμένα επί του εργαλειοφόρου άξονος.

Άρθρον 35

Αι ροκανιστικά μηχαναί δέον να φέρωσιν υπεράνω του μη χρησιμοποιουμένου μέρους της σχισμής αρθρωτούς προφυλακτήρας. Οι προφυλακτήρες ούτοι δέον να μετατίθηνται εφ' ενός οριζοντίου επιπέδου και να εφάπτωνται δια κυλινδρικών επιτρεπόντων την μετακίνησιν του επ' αυτών και πλευρικώς εφαπτομένου ξύλου. Όταν τα επεξεργαζόμενα ξύλα έχουν μήκος μικρότερον των 40 εκ. και πάχος μικρότερον των 7 εκ. δέον να χρησιμοποιούνται ειδικά όργανα προσαγωγής. Οι κύλινδροι και τα ελάσματα των μηχανικών ραβδώσεων, αυλακώσεων και άλλων ειδικών εργασιών δέον να είναι εγκεκλεισμένοι εντός προφυλακτικών περιβλημάτων.

Άρθρον 36

Το μη χρησιμοποιούμενον τμήμα της σχισμής δέον να καλύπτηται δια σιδηρών ελασμάτων κοχλιουμένων καταλλήλως. Απαγορεύεται η υπό πλειόνων προσώπων σύγχρονος χρησιμοποίησις της αυτής ροκανιστικής μηχανής.

Φρέζαι (Σβούραι)

Άρθρον 37

Οι εργαλειοφόροι άξονες των μηχανών φρεζαρίσματος δέον να είναι κυλινδρικοί. Απαγορεύεται η προσθήκη ημικυλινδρικών ελασμάτων προς επίτευξιν του ως άνω κυλινδρικού σχήματος εις άξονας οίντες εκ κατασκευής δεν είναι κυλινδρικοί.

Άρθρον 38

Κατά την ενσφήνωσιν των εργαλείων επί των αξόνων των μηχανών φρεζαρίσματος δέον να χρησιμοποιούνται ειδικά διατάξεις, αίτινες θα εμποδίζουν την διαφυγήν του εργαλείου εκ του άξονος.

Άρθρον 39

Κατά την επεξεργασίαν ευθέων μακρών ξύλων (ξυλουργικά οικοδομών) αι μηχαναί δέον να είναι εφωδιασμένοι δια ράβδων-οδηγών.

Η επεξεργασία ξύλων δια συνθέτων εντομών δέον να εκτελήται κατά τρόπον ώστε το επεξεργαζόμενον ξύλον να πιέζεται επί της τραπέζης της μηχανής δι' ειδικής συσκευής ή οργάνου. Εις περίπτωσιν καθ' ην είναι αδύνατος η χρησιμοποίησις των ανωτέρω πιάστρων δέον η προσαρμογή του ξύλου να γίνηται μετά μεγάλης προσοχής και υπό εργάτου απολύτως πεπειραμένου.

Άρθρον 40

Τα οπωσδήποτε κινούμενα εργαλεία των μηχανών φρεζαρίσματος επί του επιπέδου της τραπέζης δέον να είναι προφυλαγμένα δια προστατευτικών περιβλημάτων μετατιθεμένων κατά μήκος της τραπέζης.

Άρθρον 41

Αι επί των μηχανών φρεζαρίσματος ειδικής εντομής εργασίαι δέον να εκτελώνται δια χρησιμοποίησεως προστατευτικών δακτυλίων, των η διάμετρος να είναι ολίγον μεγαλυτέρα της διαμέτρου της φρέζας.

Κόνεις

Άρθρον 42

Κατά την μηχανικήν κατεργασίαν ξύλου δια σμυριδοχάρτου και παρομοίων μέσων, ως εν γένει εις παν μηχανήμα όπερ παράγει κόνεις, δέον δι' απορροφητικών συσκευών, τοποθετουμένων όσον το δυνατόν πλησιέστερον προς την εστίαν παραγωγής των κόνεων, να απορροφώνται αύται εν τη γενέσει των.

Άρθρον 43

Τα ήδη λειτουργούντα ξυλουργικά εργοστάσια προσαρμόζονται, κατά το δυνατόν, εις τας διατάξεις του παρόντος, εάν και εφ' όσον τεχνικοί και οικονομικοί ίδια λόγοι επιτρέπουν τούτο.